

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою професійного спрямування
«Міжнародний облік, аналіз і оподаткування»
(назва освітньої програми)

на тему: «Операційні доходи і витрати: вітчизняна та міжнародна практика обліку та контролю (на прикладі КП «Теплопостачання міста Одеси)»
(назва теми)

Виконавець:

студентка факультету менеджменту,
обліку та інформаційних технологій
Юфрос Людмила Олегівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

кандидат економічних наук, доцент
(науковий ступінь, вчене звання)
Сиротенко Наталія Анатоліївна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В умовах глобалізації посилення конкуренції та ускладнення виробничих процесів змушує вітчизняні підприємства великого, середнього та малого бізнесу зосередитись на збереженні захопленої ринкової частки та досягнутої прибутковості. Дослідження операційних доходів та витрат, а також розгляд їх взаємозв'язку з фінансовими результатами дозволяють визначити оптимальний обсяг та структуру послуг, що надаються, обрати ефективну цінову політику з урахуванням особливостей діяльності та визначити подальші напрями роботи підприємства. Це обумовлює необхідність та актуальність дослідження сучасних напрямів розвитку обліку та контролю доходів і витрат підприємства.

Мета дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є вивчення теоретико-методичних основ систем обліку, контролю та аналізу операційних доходів та витрат із урахуванням особливостей комунального підприємства, а також надання практичних рекомендацій по їх удосконаленню.

Завдання дослідження:

- дослідити економічну сутність і класифікацію операційних доходів і витрат підприємства;
- висвітлити нормативно-правове регулювання обліку операційних доходів і витрат;
- дослідити проблемні питання обліку операційних доходів і витрат;
- ознайомитись із загальною характеристикою та здійснити аналіз основних показників базового підприємства;
- розглянути діючу практику ведення первинного, аналітичного та синтетичного обліку операційних доходів і витрат на прикладі КП «Теплопостачання міста Одеси» з урахуванням особливостей комунального підприємства та надати рекомендації стосовно його поліпшення;
- вивчити методику внутрішнього контролю операційних доходів і витрат та дослідити наявну систему автоматизації контролю КП «Теплопостачання міста Одеси»;
- провести економічний аналіз операційних доходів і витрат;
- здійснити економіко-математичне моделювання процесів, що забезпечують підвищення ефективності діяльності підприємства та надати відповідні рекомендації стосовно вдосконалення аналізу та контролю операційних витрат.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є процес забезпечення інформацією про фінансово-господарські операції щодо операційних доходів і витрат.

Предмет дослідження. Предметом дослідження виступають теоретичні та організаційно-методичні положення обліку, контролю та аналізу операційних доходів і витрат (на прикладі КП «Теплопостачання міста Одеси»).

Методи дослідження. Під час проведення дослідження була задіяна теоретична база загальновизнаних наукових методів пізнання досліджуваних явищ та процесів. З метою дослідження теоретичних та методичних засад

обліку операційних доходів і витрат було застосовано діалектичний та системний методи. Для виявлення проблем обліку та контролю досліджуваних категорій було застосовано логічний метод. Для дослідження системи обліку та внутрішнього контролю на підприємстві використано методи аналізу і синтезу, індукції та дедукції. Крім цього, під час дослідження використовувались такі методи як структурно-логічний аналіз (під час побудови структури та логіки дослідження) та метод групування (при дослідженні класифікації визначених категорій). Аналіз складу та структури операційних доходів і витрат здійснений за допомогою таких статистичних методів: вибіркового спостереження, порівняння, групування, а також графічного методу.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою дослідження є закони України, нормативно-правові акти, які регламентують облік операційних доходів і витрат, методичні рекомендації, вказівки, інструкції, положення, План рахунків бухгалтерського обліку, праці вітчизняних та зарубіжних економістів, спеціальні видання з обліку, контролю та аналізу, дані періодичних видань, а також мережі Інтернет.

З метою поглибленого вивчення практики ведення обліку операційних доходів і витрат під час написання кваліфікаційної роботи було розглянуто організаційно-розпорядчі документи, первинні документи, реєстри аналітичного та синтетичного обліку, а також фінансову звітність КП «Теплопостачання міста Одеси» за 2016-2018 роки.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів, під час дослідження використано 59 джерел інформації та наведено 43 додатки. Загальний обсяг роботи склав 80 сторінок, загалом у роботі використано 28 таблиць та 3 ілюстрації.

Публікації. За темою дослідження було підготовлено наступні публікації:

1. Юфрос Л. О. Основні підходи щодо розуміння сутності понять «внутрішній контроль» та «внутрішній аудит». *Напрями розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації* : тези доповіді IV Міжнародної студентської науково-практичної інтернет-конференції (м. Одеса, 19 квітня 2018 р.). Одеса, 2018. С. 186-187;

2. Юфрос Л. О. Аналіз витрат, що входять до складу собівартості продукції. *Збірник науково-практичних статей*. Одеса, 2019. С. 91-97.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретичні аспекти обліку операційних доходів і витрат»** розглянуто теоретичні аспекти обліку операційних доходів і витрат, а саме їх економічна сутність і класифікація, нормативно-правове регулювання обліку, а також розглянуто проблемні питання обліку операційних доходів і витрат.

У другому розділі **«Діюча практика обліку операційних доходів і витрат на прикладі КП «Теплопостачання міста Одеси»** викладено діючу практику обліку операційних доходів та витрат на прикладі КП «Теплопостачання міста Одеси», а саме складено загальну організаційно-економічну характеристику підприємства, розглянуто документальне

оформлення операцій по формуванню операційних доходів і витрат та наведено напрямки удосконалення обліку операційних доходів і витрат на базовому підприємстві.

У третьому розділі «*Контроль та аналіз операційних доходів і витрат*» розглянуто методику внутрішнього контролю операційних доходів та витрат, досліджено контроль та аналіз операційних доходів і витрат КП «Теплопостачання міста Одеси», проведено економічний аналіз динаміки операційних доходів і витрат базового підприємства, здійснено економіко-математичне моделювання процесів, що забезпечують підвищення ефективності діяльності підприємства. За результатами дослідження виявлено можливі напрями вдосконалення обліку, аналізу та контролю доходів і витрат КП «Теплопостачання міста Одеси».

ВИСНОВКИ

На підставі дослідження теоретичних та практичних особливостей обліку та контролю операційних доходів і витрат відповідно до поставлених завдань можна зробити наступні висновки:

1. Нормативні джерела України не надають визначення доходів та витрат у розрізі операційної діяльності. Основною ознакою групування операційних доходів є джерело їх отримання – від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), або від операцій, що не пов'язані з реалізацією, однак відносяться до операційної діяльності. Щодо групування операційних витрат визначено три напрямками групування: з метою оцінки запасів та формування фінансового результату, з метою прийняття управлінських рішень, з метою контролю та регулювання.

2. Діюча нормативна база дозволяє підприємству організувати облік доходів та витрат операційної діяльності. Вона визначає основні рахунки обліку операційних доходів і витрат, а саме рахунки 7, 8 та 9 класів. Законодавством затверджено типові форми первинних документів. Основними регістрами обліку операційних доходів та витрат є Журнал 6 та 5 (5А) відповідно. Відсутня регламентація та чітке виокремлення операційної частини досліджуваних категорій у вітчизняних і міжнародних положеннях.

3. Основними проблемними питаннями обліку операційних доходів і витрат є проблема повноти та своєчасності відображення доходів в обліку. Крім цього, виявлено проблему відсутності єдиної інформаційної загальнодержавної (міжгалузевої) бази норм і нормативів для обліку та контролю за доходами та витратами операційної діяльності підприємства.

4. КП «Теплопостачання міста Одеси» є комерційним підприємством, виступає юридичною особою, має відокремлене майно, самостійний баланс, рахунки в установах банків, печатку із своїм найменуванням та ідентифікаційним кодом, штампи та бланки, необхідні для організації своєї роботи. Метою діяльності КП «Теплопостачання міста Одеси» є задоволення потреб територіальної громади міста шляхом здійснення господарської діяльності, пов'язаної з виробництвом та постачанням теплової енергії, та іншої діяльності з метою отримання прибутку в порядку, визначеному

законодавством України. Основним видом діяльності є теплостачання. Види діяльності, що потребують спеціального дозволу (ліцензії), здійснюються за наявності відповідних дозволів (ліцензій). За результатами своєї діяльності підприємство складає фінансову, податкову та статистичну звітність. Бухгалтерський та податковий облік здійснюється бухгалтерією, діяльність якої регламентується Положенням П-03-1 «Про бухгалтерію». Для обліку підприємство застосовує автоматизовану систему обробки облікових документів із використанням автоматизованої комп'ютерної системи бухгалтерського обліку «IT-Enterprise».

5. Положення облікової політики КП «Теплопостачання міста Одеси» щодо рахунків обліку операційних витрат не відповідають чинному плану рахунків, затвердженому на підприємстві. Документальне оформлення операцій по формуванню операційних доходів та витрат КП «Теплопостачання міста Одеси» здійснює із застосуванням типових форм та форм власної розробки. Облік операційних доходів і витрат ведеться на рахунках 7 та 9 класу із додатковою деталізацією за видами діяльності, що ліцензуються. За результатами аналізу встановлено окремі недоліки при складанні форм первинних документів, а саме відсутність обов'язкових реквізитів.

6. Зовнішній контроль за 2018 рік здійснювала аудиторська фірма ТОВ «Крестон Джі Сі Джі Аудит». За результатами її перевірки КП «Теплопостачання міста Одеси» надано думку із застереженням.

Внутрішній контроль здійснюється бухгалтерією, при цьому робочі документи за результатами перевірки не складаються. З метою контролю на підприємстві використовується програма «IT-Enterprise», яка дозволяє проводити оперативний контроль операційних доходів та витрат, а також забезпечує підвищення координації та оперативності діяльності бухгалтерії.

7. На основі аналізу фінансової звітності операційних доходів і витрат встановлено основні елементи формування фінансових результатів, розглянуто склад та структуру основних елементів доходів підприємства, структуру операційних витрат з надання послуг за економічними елементами, виявлено матеріаломість послуг та визначено її вплив на зміну собівартості та чистий дохід від реалізації послуг, а також розглянуто надання послуг з урахуванням змін трудомісткості КП «Теплопостачання міста Одеси» за 2017-2018 роки.

8. За результатами кореляційно-регресійного аналізу встановлено, що зв'язок між рентабельністю наданих послуг та коефіцієнтом оборотності запасів прямий, а між рентабельністю наданих послуг та тривалістю одного обороту кредиторської заборгованості – зворотній. Виявлено, що при збільшенні коефіцієнту оборотності запасів на 1 грн рівень рентабельність надання послуг збільшується в середньому на 0,85%, а при збільшенні тривалості одного обороту кредиторської заборгованості на 1 день рентабельність надання послуг зменшується в середньому на 0,99%.

За результатами проведеного дослідження нами були виявлені шляхи удосконалення обліку, контролю та аналізу операційних доходів і витрат КП «Теплопостачання міста Одеси» та надано наступні рекомендації:

– заповнювати існуючі форми із дотриманням вимог законодавства щодо оформлення первинних документів та перевіряти заповнені форми на наявність усіх обов'язкових реквізитів;

– з метою надання більшої аналітичності та приведення положень облікової політики у відповідність до затвердженого на підприємстві плану рахунків розглянути доцільність переходу до використання рахунків 8 та 9 класу;

– з метою адаптації обліку до діючих вимог законодавства, розпочати ведення за рахунками обліку операційних доходів і витрат додаткової аналітики у розрізі моделей організації договірних відносин щодо надання комунальних послуг об'єднанням співвласників багатоквартирних будинків;

– додати до існуючого «Положення з обліку доходів, витрат до облікової політики підприємства» пункт щодо бази розподілу інших витрат операційної діяльності, які неможливо обліковувати на окремих субрахунках за видами ліцензованої діяльності;

– у разі отримання підприємством доходів за кількома видами ліцензованої діяльності однією сумою, розподіляти доходи пропорційно встановленим тарифам;

– погодити встановлену базу розподілу амортизаційних відрахувань із органом, уповноваженим встановлювати тарифи;

– розпочати використання розробленої форми графіку документообороту з метою оптимізації документального оформлення обліку та підвищення оперативності та контролю за даною ділянкою;

– затвердити документально групування витрат з урахуванням вимог порядків формування тарифів на постачання теплової енергії;

– створити службу внутрішнього контролю з метою покращення стану внутрішнього контролю;

– під час прийняття управлінських рішень орієнтуватись на визначений під час кореляційно-регресійного аналізу характер взаємозв'язку між коефіцієнтом оборотності запасів і тривалістю одного обороту кредиторської заборгованості та рентабельністю надання послуг.

Надані рекомендації дозволять покращити практику обліку, контролю та аналізу операційних доходів і витрат КП «Теплопостачання міста Одеси».

АНОТАЦІЯ

Юфрос Л. О. «Операційні доходи і витрати: вітчизняна та міжнародна
(*прізвище та ініціали студента*) (*назва кваліфікаційної роботи*)
практика обліку та контролю (на прикладі КП «Теплопостачання міста Одеси»»).

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності
071 «Облік і оподаткування» за освітньою програмою
(*шифр та назва спеціальності*)
професійного/наукового спрямування «Міжнародний облік, аналіз і оподаткування». –
(*назва освітньої програми*)
Одеський національний економічний університет. Одеса, 2020 р.

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – процес забезпечення інформацією про фінансово-господарські операції щодо операційних доходів та витрат.

У роботі розглядаються теоретичні та практичні аспекти обліку, контролю та аналізу операційних доходів і витрат.

Проаналізовано діючу практику обліку та внутрішнього контролю операційних доходів і витрат на прикладі КП «Теплопостачання міста Одеси».

Запропоновано заходи щодо удосконалення організації обліку та контролю операційних доходів та витрат, надано рекомендації щодо усунення негативних тенденцій, які виявлені у ході аналітичного дослідження.

Ключові слова: операційні доходи, операційні витрати, облік, контроль, аналіз, управління, фінансовий результат.

ANNOTATION

Yufros L.O., «Operating income and expenses: domestic and international
(*students surname and initials*) (*work title*)
practice of accounting and control (by the example of Teplopostachannya of Odesa city ME)»

Thesis for Master degree in specialty 071«Accounting and taxation»
(*code and name of the specialty*)

under the master's program «International accounting, analysis and taxation». – Odessa National
(*title of master program*)
Economics University. – Odessa, 2020.

Thesis consists of three chapters. The object of research is the process of providing information about financial and economic transactions on operating income and expenses.

Thesis deals with theoretical aspects and practical aspects of accounting, control and analysis of operating income and expenses.

Author analysis the current practice of accounting and internal control of operating income and expenses on the example of Teplopostachannya of Odesa city ME.

Keywords: operating income, operating expenses, accounting, control, analysis, management, financial result.